Honkatukia Outi

14.7.2025

Epävirallinen ympäristöministerikokous 10.–11.7.2025

Ympäristöministerien epävirallinen kokous järjestettiin 10.–11. heinäkuuta Aalborgissa Tanskassa. Suomea edusti valtiosihteeri Mika Nykänen. Ilmastoasioissa keskusteltiin tulevasta COP30 ilmasto-osapuolikokouksesta sekä Euroopan ilmastosääntelystä vuoden 2030 jälkeen. Ympäristöaiheita olivat Euroopan ympäristön tila vuonna 2025 ja tavoitteet vuoteen 2030 mennessä, vihreä siirtymä käytännössä (Green Denmark -sopimus) sekä kansainväliset muovisopimusneuvottelut.

1. Tie Brasiliaan – UNFCC COP30

COP30 puheenjohtaja Andre Correa do Lago piti johdantopuheenvuoron koskien tulevaa YK:n ilmastosopimuksen COP30 osapuolikokousta Belemissä Brasiliassa. Ilmastonmuutos on vakava uhka, ja ei tule hukata aikaa ilmastonmuutokseen liittyvien toimien tekemiseksi. Tiede osoittaa tilanteen vakavaksi, mutta ratkaisuja on olemassa esimerkiksi uusien teknologioiden kehittämisessä. Ilmastonmuutosta tulee katsoa taloudellisesta näkökulmasta. Eurooppa on erittäin tärkeä osapuoli ilmastosopimuksessa, ECL ehdotus tärkeä ulostulo, EU:n NDC:lle korkeat odotukset (vaikuttaa muiden maiden päästövähennyssitoumyksiin (NDC:t); multalateralismi on pelastettava). Ilmastonmuutos-denialismi ja negatiivisesti suhtautuminen on lisääntynyt, mutta se on samalla taloudellista denialismia. Multilateralismin edistäminen on ainoa reitti eteenpäin. Tarvitaan positiivista viestiä, ilmastoagenda voi yhdistää maailmaa ja uusia kumppanuuksia (liittoutumia ja aloitteita) on tärkeä pystyä luomaan mm. Kiinan kanssa. Brasilia COP30 puheenjohtajana tulee viemään taloudellista viestiä, sekä vakuuttamaan taistelussa ilmastonmuutosta vastaan yhdessä.

Komissaari Woepke Hoekstra totesi viime aikoina olleen useita tilaisuuksia keskustella BR kanssa (mm. edellisellä viikolla Sevillassa FFD4:ssä) ja nosti esille komission puolesta, kuinka tärkeänä EU pitää ilmastojohtajuutta. On keskusteltava poliittisella tasolla, miten maailmanlaajuisesti onnistutaan ilmastotavoitteiden kanssa (NDC-keskusteluille poliittisen tason tila (*space*) Belemissä). Hiilimarkkinoihin (artikla 6) liittyen on tehty hyvää työtä. EU toimii sillanrakentajana eri suuntiin. Tärkeää on keskittyä konkreettiseen toimeenpanoon erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnässä (global stocktake follow-up). (Seuraavat nostot vasta Correa de Lagon poistuttua.) Komissaari korosti myös EU:n NDC:n antamista ennen COP30-kokousta. Aiemmin tehtyjä päätöksiä ei tule avata (viittasi Bakun ilmastorahoituspäätöksiin). Toivoo, että EU ja sen jäsenmaat puhuisivat yhteisillä vahvoilla viesteillä mitigaatiosta, mitigaatiotoimista ja NDC:stä sekä päästöhinnoittelun ja hiilimarkkinoiden merkityksestä. COP30 agendalla tulee olemaan vahvasti myös sademetsät ja metsittäminen. COP30 keskusteluista ei odoteta helppoja.

Puheenjohtajana toimiva Tanskan ilmasto- ja energiaministeri Lars Aagaard korosti tiiviin dialogin merkitystä. (Correa de Lago poistui linjoilta, minkä jälkeen Aagaard pohjusti COP30-keskustelua.) Toivoi ministereiltä selkeitä näkemyksiä ja ohjintaa. Nosti esiin Belemin ilmastokokouksen prioriteetteina: 1) poliittinen vastaus Pariisin sopimuksen mitigaatiotavoitteeseen COP30:ssä; 2) sopeutuminen on välttämätöntä kaikille; 3) ilmastorahoituksen kasvattaminen erityisesti yksityisen rahoituksen osalta; 4) ihmisoikeudet, alkuperäiskansat, tasa-arvo (*gender*), inklusiivisuus; ja 5) tasapainoinen eteneminen kaikissa keskeisissä kysymyksissä.

Ukrainan ympäristöministeri Svitlana Hrynchuk kertoi tilanteesta Ukrainassa, joka on sodan vuoksi vaikea. Ministeri korosti Pariisin sopimuksen mukaisuutta, ja toteuttamista käytännössä niin ihmisten kuin ekosysteemien kannalta, perustuen GST tuloksiin, NDC:n sekä tieteeseen. Tulee toimia koko talouden kattavasti ja huomioitava oikeudenmukainen siirtymä. Euroopasta tulee ensimmäinen ilmastoneutraali manner 2050 mennessä. ETS on myös Ukrainalle tärkeä, ja ovat päivittäneet kansallisen NECP:n. Ukraina haluaa pysyä Euroopan ja sen valtioiden mukana, kaikissa Pariisin sopimuksen velvoitteissa.

Valtiot esittivät huomioitaan ja kommenttejaan COP30 liittyen. EU:n NDC tulee jäsenvaltioiden mukaan toimittaa ajoissa ennen COP30 (LU, DE, EE, FR, CZ, AT), ja olla tuloksellinen ja kunnianhimoinen (FR, FI, SE, LV, CY, IE, NL). DE, ES nosti esille, että ilmastolain 2040 tavoitteen tulee olla kunnianhimoinen ja siitä sekä EU:n NDC:stä tulee päättää yhdessä (FI). Tanskaa puheenjohtajan tuettiin täysin (DE, FI). RO, IT mukaan tärkeä huomioida sopiva positio EU NDC:n, huomioida myös kansalliset erityispiirteet ja mahdollisuudet. Tuettiin Brasiliaa kokouksen puheenjohtajana ja saavuttamaan hyvät neuvottelutulokset (LU, SI, MT, FI, CZ, HR).

Erityisesti korostui EU:n pysyminen kunnianhimoisena ilmastosääntelyn kannalta, sekä se, että EU:n tulee osoittaa edelleenkin johtajuutta muulle maailmalle ja sopimuksen osapuolille. On pysyttävä Pariisin sopimuksen linjalla, tiedeperusteisuudessa sekä 1,5 asteen polulla (LU, EE, FR, FI, SE, LV, AT, IT, ES, LT, IE, BG, HR).

Toimeenpanon merkitys, siihen liittyvät kysymykset ja toimien poliittiset vaikeudet nousivat esille (DE, LU, EE).

Huolena yhteisten tarpeellisten ilmastotoimien riittävyys, kun merkittäviä pelaajia, Yhdysvallat, on pois neuvotteluista, joten monenkeskinen yhteistyö korostuu, erityisesti suhteessa Kiinaan (DE, LU, FR, BE, MT, CZ, SE, LV).

Globaalin etelän tukeminen (DE, FR). Äärimmäisten sääilmiöiden vaikutukset (DE, FR).

Kaikkien maiden ja alueiden tulee ottaa vastuuta ilmastotoimista ja edistää ilmastoneutraaliutta, ja tulee huomioida valtioiden erilaiset lähtöpisteet (EE, IT). Yhdenmukaistaminen turvallisuus- ja puolustusagendan kanssa (EE, RO,). Kansalaismielipiteen huomioiminen ja saatava kansalaiset mukaan (EE).

Ilmastonmuutoksen hillintää (*mitigation*) koskevat huomiot painottuivat siten, että COP30 tämä teema tullee nousemaan yhdeksi keskeiseksi keskustelun asiakohdaksi (LU, FR, FI, SE, LV, RO, CY, PT, IE). Hillintää koskevien toimien tulee olla kunnianhimoisia (LU).

Ilmastonmuutoksen sopeutumisen varmistaminen (SI, BE, FI, LV, RO, CY, PT, NL). Luonnon ja metsien suojaaminen, niiden rooli nieluina (FR, BE).

Myös rahoitus korostui monissa puheenvuoroissa (LU, FR, SI, MT, FI, SE, RO, PT, LT, IE, BG), muun muassa rahoitustavoitteiden asettaminen kolmansille maille (FR). Julkisen ja erityisesti yksityisen rahoituksen saamista alleviivattiin (FR). Myös tuleva NCQG nousi esille (MT, LV, PT, IE, HR).

Ihmisoikeuksien, tasa-arvon roolin ja merkityksen tunnustaminen neuvotteluissa (SI, FI).

Huolia esitti muun muassa CZ, jonka ministeri mainitsi, että EU:n NDC sekä ilmastolain muutosehdotuksen käsittely tulisi erottaa toisistaan, lisäksi molemmat kriisit, ilmasto ja biodiversiteettikato tulisi pitää yhdessä. HU näkee menettelyt ongelmallisena, kauppaan liittyviä asioita ei tulisi huomioida kansainvälisillä areenoilla, tulisi edetä vaiheittain, ensin selkeys agendaan, sitten vahvistaa johtavaa roolia ja neuvotteluprosessin integriteettiä. COP30 tulosten luotettavuus. 1,5 asteeseen rajoittaminen jos kaikki osapuolet edistävät toimeenpanoa ja ovat sitoutuneita. EU:n sillanrakentajarooli näkyy omassa sääntelyssä. EU:n ei tule ottaa vastuuta koko muun maailman päästöistä. PL mukaan COP30 on toimeenpanoon keskittyvät, ja tulee keskustella niiden tahojen, esimerkiksi Saudi-Arabia, jotka eivät ole niin kunnianhimoisia.

Sveitsi, Norja ja Islanti kommentoivat olevansa sitoutuneita monenkeskiseen yhteistyöhön, ja harmittelevansa US vetäytymistä sopimuksesta. NDC kunnianhimoa sekä rahoituksen roolia nostettiin esille.

Euroopan ympäristötoimiston (EEB) pääsihteeri Patrick ten Brink korosti Euroopan roolia edelläkävijänä, muun muassa energiatavoitteiden toimivuutta, ETS roolia. Ilmastolakiehdotuksen 90 % päästövähennystavoite on tärkeä ja myös sosiaalisen näkökohdat. MFF ehdotuksen merkitys myös ilmastotoimien näkökulmasta. De-regulaatiota tulee välttää, yksinkertaistamispaketit eivät edistä. Maatalouden rooli, biodiversiteetti, metsien tilanne.

Komissaari Hoekstra näkee Euroopan proaktiivisena ja yhtenäisenä millä vaikutusta Euroopan ulkopuolelle. On tärkeää, mitä tehdään poliittisella ja teknisellä numerolla, mihin sitoudutaan ja minkä tahojen kanssa keskusteluja käydään. NDC yhdenmukaisuus GST kanssa. EU:lla ja jäsenmailla oltava yhteiset viestit (KOM tuottaa LTT:t).

Puheenjohtajan mukaan EU voi olla ylpeä ilmastonmuutoksen hillinnän toimissaan, myös partnerina globaalissa rahoituksessa. Jäsenvaltiot ovat tukena siinä, että COP30 tulee rakentava. Kuten HU toi esille, EU:n osuus globaali päästöistä on 6 %, Euroopan rooli on muuttunut ja muilta tulee nyt vaatia enemmän, EU ei voi tehdä toimia muiden puolesta. Sen vuoksi pysyttävä vahvana ja yhtenäisenä (=yhteiset viestit), jotta voidaan myös pyytää muita tekemään enemmän. On käytettävä kapasiteettia ja neuvottelutaitoja muiden maiden kanssa neuvotellessa. Prioriteetit ovat selkeitä, ja puheenjohtaja tekee kaikkensa, jotta neuvottelut edistyvät muiden osapuolten kanssa.

2. Euroopan ympäristö 2025 ja tie kohti 2030

Epävirallisen ympäristöministerikokouksen ensimmäisen päivän lounaskeskustelun aiheena oli Euroopan ympäristön tila vuonna 2025 ja tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Keskustelu käytiin EU:n kahdeksannen ympäristöohjelman (8EAP) ja sen tavoitteiden puitteissa. **Tanskan ympäristöministeri Magnus Heunicke** avasi keskustelun ja muistutti, että 8EAP:ssa on sovittu kunnianhimoisista tavoitteista. Näiden saavuttamiseksi on vielä paljon työtä jäljellä.

Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) pääjohtaja Leena Ylä-Mononen kertoi tarkemmin keskeisistä haasteista tavoitteiden saavuttamisessa. Hän muistutti, että ympäristöohjelmia on laadittu 1970-luvulta alkaen ja ne ovat vastanneet kunkin ajan ympäristöhaasteisiin. Näyttää siltä, että tavoitteesta ollaan jäämässä jälkeen lähes kaikkien tavoitteiden osalta. EEA on syksyllä julkaisemassa viiden vuoden välein Euroopan ympäristön tila -raportin ja siinä tullaan analysoimaan eri ympäristö- ja ilmastohaasteita tarkemmin. Kiertotalouden osalta keskeinen haaste on se, että materiaalien kulutuksen kasvun trendiä ei ole pystytty kääntämään. Eurooppa kärsiin voimakkaasti ilmastonmuutoksen vaikutuksista, mm. lämpöaallot, turvat ja metsäpalot toistuvat vuosittain ja vettä on käytettävissä aikaisempaa vähemmän. Päästöjen vähentämisen osalta erityiset huolet liittyvät kemikaalien kasvaviin ympäristövaikutuksiin. Samalla esimerkiksi ilmansuojelun osalta on edistytty valtavasti ja EU:n lainsäädännöllä on säästetty ihmishenkiä. Lopuksi Leena Ylä-Mononen korosti erityisesti sitä, että sovittu lainsäädäntö tulee laittaa täytäntöön ja ihmisten hyvinvointi linkittyy suoraan luonnon hyvinvointiin.

Keskustelun aluksi **ympäristökomissaari Jessika Roswall** muistutti siitä, että osat ympäristötavoitteista ovat karkaamassa. Valitettavasti geopoliittinen tilanne on muuttunut valtavasti viime vuosina kolmoiskriisin lisäksi ja kaikki nämä ongelmat tulee ratkaista. Komissaari korosti lainsäädännön täytäntöönpanon merkitystä ja muistutti, että vesiresilienssikysymys ei ole pelkästään ympäristöasia, vaan tämä linkittyy vahvasti hyvinvointiin ja turvallisuuteen. On myös tärkeää, että kansalaiset ja yrityksen ovat muutoksessa mukana.

EEB:n Patrick ten Brink muistutti, että paljon on saatu jo aikaan ja monet maat ovat olleet varsin esimerkillisiä ongelmien ratkaisussa. Nyt on tärkeää, että sovitusta kunnianhimon tasosta ei peruuteta

ja haasteita on laajasti muun muassa kiertotalouden, kemikaalien, melun ja ilmastonmuutoksen torjunnan ja sopeutumisen osalta. Patrick oli erityisen huolissaan komission Omnibus-ehdotuksista, koska nyt on korkea riski sille, että tehdään pahoja virheitä. Rahoituksen varmistaminen on erityisen tärkeää jatkossa ja hän muistutti esimerkiksi LIFE-rahoitusohjelmasta, joka on toiminut erittäin kustannustehokkaasti. Jatkokeskustelussa komissaari Roswall muistutti rahoituksen osalta, että maailman tilanne on nyt erityisen vaikea ja rahoitusta tarvitaan eri tarpeisiin, samalla on erityisen tärkeää säilyttää EU:n kilpailukyky. Samalla monet yritykset toteuttavat jo nyt EU:n vihreän kehityksen ohjelman toimia, koska ne ovat taloudellisesti järkeviä, eikä komissio suunnittele kunniahimon laskemista. Komissaari muistutti myös EU:n vuosittaisen budjetin tarjoamista mahdollisuudesta monivuotisen rahoituksen rinnalla. Patrick ten Brink totesi vielä Draghin raportista, että hänen mielestään siinä on ymmärretty lainsäädännön rooli innovaatioiden edistäjän väärin. On paljon näyttöä siitä, että uusi lainsäädäntö nimenomaan luo innovaatioita ja parantaa kilpailukykyä. Esimerkiksi vihreiden väittämien direktiivillä voitaisiin nimenomaan luoda tuotteille uusia markkinoita.

Tämän jälkeen ministerit jakautuivat pienryhmiin keskustelemaan siitä, mitkä kaksi tavoitetta olisivat erityisen tärkeitä tulevaisuudessa ja mitkä olisivat tehokkaita toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskustelujen yhteenvedossa kaikissa ryhmissä nousi esiin kiertotalouden edistäminen, ja ministerit ideoivat useita ratkaisuja kiertotalouden edistämiseksi ja kierrätysmateriaalien markkinoiden toimivuuden parantamiseksi. Toimenpiteinä mainittiin muun muassa kierrätysmateriaalien sisämarkkinoiden luominen, erityisesti kriittisten raaka-aineiden osalta, Ecodesign-vaatimusten ja standardien laajentaminen, mutta samalla myös se, ettei tulisi liiallista sääntelyä. Erityisesti akkujen ja tekstiilien osalta tarvittaisiin EU-tason toimia.

Useat ryhmät korostivat myös ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tarvittavia toimia ja toimia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Keskeisenä toimena nousivat esiin luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen. Ministerit pitivät myös komission tulevaa vesiresilienssistrategiaa erittäin tärkeänä. Ilmastonmuutoksen hillinnän osalta varsinkin liikennesektorin haasteet nousivat esiin. Luonnon monimuotoisuustavoitteiden osalta nähtiin haastavana asiasta kommunikointi kansalaisille, koska monelta osin ongelmat ja niin ratkaisut ovat monimutkaisia. Myös oikeudenmukaisen siirtymän roolia erityisesti niillä sektoreilla, jotka ovat muutoksen kohteena ja disinformaation torjuntaa nostettiin keskustelussa esille.

Loppukeskustelussa Patrick ten Brink korosti, että siirtymässä ei saa unohtaa sosiaalista näkökulmaa. Leena Ylä-Mononen totesi, että kiertotalouden edistämistä tukevat kaikki, mutta keinoista markkinan luomiseksi ei ole yksimielisyyttä. Samalla yhdessä maassa toimivat ratkaisut eivät ole aina suoraan siirrettävissä toiseen. Lopuksi komissaari Roswall muistutti ministereitä alkuviikosta julkaistuista ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon (EIR) maaraporteista ja korosti sitä, että muutoksen tulee olla hyväksyttävää kansalaisille ja kaikki sidosryhmät tulee ottaa mukaan. Ministeri Heunicke kiitti ministereitä mielenkiintoisesta keskustelusta.

3. Vihreä siirtymä käytännössä – Green Denmark (site visit Store Vildmose)

Kolmannessa sessiossa esiteltiin Vihreä Tanska -sopimusta, eli kesäkuussa 2024 kolmikantaisesti aikaansaatua sopimusta, jossa määritellään tulevaisuuden elintarviketuotannon suuntaviivat ja esitetään polku uuteen vihreämpään Tanskaan. **Tanska vie nyt eteenpäin maailman ensimmäistä maatalouden päästö-/hiiliveroa.** Tanskan hallitus, elinkeinoelämä ja muut toimijat saavuttivat sovun historiallisesta ”Green Denmark” -toimenpidepaketista, jossa:

- Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä ryhdytään verottamaan vuonna 2030 ja verotaso nousee vuonna 2035;
- Kerätyistä verotuloista palautetaan 60 % niille tiloille, jotka onnistuvat vähentämään päästöjään;
- Loput kerätyistä verotuloista ohjataan takaisin maataloussektorille erilaisten viherryttämisaloitteiden avulla;

- Valtion rahoitusta ohjataan metsitykseen (250 000 hehtaaria) ja turvemaiden elvyttämiseen (140 000 hehtaaria).
- Otetaan käyttöön biohiilen tukiohjelma pyrolyysin ja muiden toimenpiteiden avulla.

Sopimus saatiin aikaan pitkien ja vaikeiden neuvottelujen jälkeen; keskeisinä mahdollistavina tekijöinä olivat veronpalautukset maataloussektorille sekä valtiontuet. Vaikka päästövero oli kiistanalainen (vain kuukausia aiemmin maanviljelijät eri puolilla Eurooppaa olivat protestoivat Euroopan unionin ympäristötoimia vastaan), kolmikantasopimus näyttää tukevan laajasti maatalous - ja elinkeinoelämää. Osa päästöveron yksityiskohdista on vielä täsmentämättä, mutta Tanska näyttäytyy nyt todellisena edelläkävijänä. Veron voimaantulo vuonna 2030 tarkoittaa sitä, että maanviljelijöillä on nyt myös jonkin verran aikaa sopeutua uuteen tilanteeseen.

4. Euroopan ilmastosääntely 2030 jälkeen

Puheenjohtajana toimineen Tanskan ilmasto- ja energiaministeri Lars Aagaardin mukaan ilmastonmuutos on akuutti haaste, minkä vuoksi Euroopan resilienssiä ja strategista autonomiaa tulee vahvistaa. Päästöjä tulee vähentää, ja NECP-raportin mukaan jäsenvaltiot etenevät hyvin kohti päästövähennystavoitteitaan. Tulevaa ilmastolainsäädäntökokonaisuutta tulee optimoida ja vahvistaa, turvata Euroopan kilpailukykyä ja teollisuutta. Tehtävä ei ole helppo. Uuden lähestymistavan mukaan tuodaan lisäjoustoja sekä mahdollistavia tekijöitä, jotka ovat kustannustehokkaita. On huomioitava kansalaiset ja yritykset.

Ukrainan ilmasto- ja ympäristöministeri Svitlana Hrynchuk korosti, että ilmastosääntely on Ukrainalle hyvin tärkeää, ja se on laatinut oman NDC:n, EU:n NDC:n suuntaisesti. On tärkeää toimeenpanna 2030 lainsäädäntöä, ja EU:n ilmastosääntely, kuten ETS ja ETS2, CBAM, CRCF, SCF ovat tärkeitä. Post-2030 lainsäädäntö suuntaa vihreää tulevaisuutta, jossa oikeudenmukainen siirtymä on haaste. Ilmastoneutraalin tekniikan saatavuus, rahoitus ja art. 6 liittyvät projektit, hiilen poisto sekä maatalouden rooli ovat tärkeitä.

Ilmastokomissaari Woepke Hoekstran mukaan 2040-tavoite on todella tärkeä, mutta monimutkainen. Komissaari on keskustellut kaikkien jäsenmaiden kanssa (eri tasoilla ja useaan otteeseen), ja ilmastolakiehdotusta on muokattu viimeiset kuusi kuukautta sopivammaksi näiden keskustelujen pohjalta. Ehdotus perustuu vuoden 2030 55 % päästövähennystavoitteelle, jota kohti ollaan etenemässä hyvin (mainitsi 1 %-yksikön kuromistarpeen). Keskustelussa keskiössä on fossiilisista polttoaineista irtautuminen ei ainoastaan ilmaston, vaan myös kilpailukyvyn ja riippumattomuuden/omavaraisuuden (*independence*) kannalta. Ilmastosääntely vaikuttaa merkittävästi yritysten, yhteisöjen toimintaan, ketkä ovat voittajia tällä kaudella. Lisäksi on tärkeää huomioida EU:n itärajan merkitys, miten pysymme riippumattomana suhteessa Venäjään ja energiaan, ei tule tehdä samaa virhettä kuin aiemmin. EU:n tuodaan sen ulkopuolelta edelleen 400 miljardin edestä vuosittain öljyä ja kaasua, mitä summaa ei ole investoitu EU:n omaan puhtaaseen teknologiaan, ilmaston, kilpailukyvyn ja riippumattomuuden vuoksi. Eurooppa tulisi teollistaa uudelleen siten, että voittajia olisivat uudet innovatiiviset yritykset. Komissaarin mukaan yksinkertaistamisessa on mentävä vielä pidemmälle. Pääomamarkkinaunionin rooli, talouskasvu, kun johtavilla markkinoilla Eurooppaa tehdään paremmaksi. Tähän liittyy mm. CBAM ja viennin rooli, jota komissio katsoo yritysten näkökulmasta.

Ilmastolakiehdotuksessa on löydettävä todellinen kunnianhimo, mistä 90 % tulee, yritykset edellyttävät ennakoitavuutta ja pidemmän aikavälin investointivarmuutta. Erilaisista näkemyksistä huolimatta monet asiat perustuvat tieteeseen. Riittävän kunnianhimon lisäksi tärkeää on pragmaattisuus ja ketteryys (*agile*); on perusteltava mitä tehdään ja miksi. 2040-ilmastotavoitteeseen komissio esittää kolmenlaisia joustoja: 1) mahdollisuus hyödyntää EU:n ulkopuolella tapahtuvia kustannustehokkaita, sertifioituja, varmennettavia päästövähennystoimia kolmen prosenttiyksikön edestä. 2) lasketaan tekniset nielut EU:n päästökauppaan (ETS) ja 3) lisätään sektoreiden välistä joustoa siten, että esim. ylisuoriutumalla uusiutuvan energian kohdalla voi kuitata alisuoriutumisen maankäyttösektorilla.

Jäsenvaltiot toivottivat ehdotuksen tervetulleeksi, joskin joukko jäsenvaltioita oli ehdotukselle kriittisempiä painottaen erilaisia ehtoja.

Tukensa 90 % jo aiemmin esittäneet jäsenvaltiot korostivat tätä edelleen (FI, DE, LU, EE, SI, ES), ja ehdotuksen tulee perustua tieteeseen ja oltava Pariisin sopimuksen mukainen (FI, MT, SI, CY, HR, NL). Kuitenkin vastakkaisia kantoja esitettiin myös, CZ ei voi tukea 90 % tavoitetta, SK 90 % on ongelmallinen, LV ei voi vielä tukea ehdotusta, koska yksityiskohdat ovat epäselviä eikä tiedetä, miten ehdotus voidaan saavuttaa, PL, HU ei näe tarvetta 2040 tavoitteelle, tarvitaan suunnitelma yrityksille ja Euroopan taloudelle. PL, MT ja korostivat käsittelyn viemistä EUCO-tasolle. EL totesi olevan näiden kahden leirin välimaastossa.

FR korosti, että se tukee Pariisin sopimuksen perintöä. Vaikeuksia on kohdattu, ja teollisuuden tilanne on hauraampi. Oltava joustavia ja pyrittävä kunnianhimoiseen 2040 tavoitteeseen, jonka tulee perustua 2030 tavoitteelle NECP arvioinnin mukaan. Tavoitteet hyväksytään ja tarvitaan paljon investointeja, lisäksi hiilestä irtautumisen pankin rooli on tärkeä. CID on edistettävä ja ilmastoasiat yhdistettävä kauppapolitiikkaan. Myös ulkorajoilla on edistettävä erilaisia mekanismeja, sekä huomioida eri teollisuuden alojen kilpailukyky, uudistaa julkisia hankintoja.

PL mukaan keskustelu on Euroopan talouden kannalta keskeistä. Kilpailukyky ja sosiaalinen koheesio. Mutta jo 2030 tavoite -55 % on vaikea saavuttaa, on löydettävä joustavuutta tuotannolle. ETS2 toimeenpanossa haasteita, on huomioitava ihmisten toiminta sekä 2030 tulokset. Yksinkertaistamisehdotuksilla pyritään auttamaan 2030 tavoitteiden saavuttamisessa. Ehdotuksesta ei löydy nyt yritys-suunnitelmaa, sitä tulee ryhtyä nyt laatimaan. Vaikutusten arviointi tulee saada jäsenvaltiokohtaisesti, kuvaus rahoituslähteistä sekä energiateollisuuden hiilestä irtautuminen. BECCS ja DACCS tekniikat ja projektit ovat vielä todella kaukana käytännön toteutettavuudesta eivätkä ole markkinoilla. On muutettava yksityiskohtia ja saatava niistä tarkempaa tietoa, jotta voi perustella kansallisia kantoja, mistä 3 % tulee, miksi voi käyttää vasta 2036 alkaen – se pitäisi alkaa 2031 ja olla mahdollista sisällyttää ETS:n, vain näin autetaan teollisuutta. Skenaariot tulisi laatia siten että kv-yksiköitä voisi olla 5 % tai jopa 10 %. Ehdotuksessa tulisi olla myös uudelleentarkastelulauseke koska tekniikoiden kehittymisestä ei tiedetä.

SK näkee, että FF55 paketin jälkeen, ei ole riittävästi vihreää teknologiaa. Jäsenvaltioiden hiilestä irtautumisen tekniikat eivät tue uusiutuvien tai energiatehokkuuden roolia. Strategisten sektoreiden kuten teräs, autoteollisuus, kemikaaliteollisuus ja niitä koskevat haasteet huomioitava, mm. kiertotalous toimeenpanemalla. CID rooli näihin tarpeisiin vastaaminen on kyseenalainen. FF55 ja ETS vaikuttavat negatiivisesti kansalaisiin, komissiolta vaaditaan kompromisseja, kun uutta ilmasto- ja energiasääntelyä laaditaan.

Muuttunut geopoliittinen tilanne tulee huomioida (DE, SK, LT, RO, HR).

CID roolia välineenä saavuttaa ilmastotavoitteet korostettiin myös (FR, EE, PT, IE, HR, NL).

Puheenjohtajan suunnitelmaa ehdotuksen käsittelyyn nopeasti sekä ilmastolakiehdotuksen ja NDC:n pitäminen yhdessä hyväksyminen 18.9. tuettiin (FI, DE, LU, AT, PT, CY, LT, NL, ES). EU:n johtavaa roolia kansainvälisesti pidettiin tärkeänä (LU, SE, PT). HU, SK puolestaan piti prosessia ongelmallisena, ei tulisi edistää neuvotteluja liian kiireellä ilman kansallisia ja sektorikohtaista vaikutusten arviointia ja ilman takuita teollisuudelle, kun ei ole tietoa millainen tuleva ilmastolainsäädäntökokonaisuus tulee olemaan. Lisäksi Euroopan parlamentti ei etene nopeutetussa menettelyssä. Lisäksi HU, BG, CZ totesivat, että NDC ja ilmastolakikeskustelu tulisi erottaa toisistaan, ja päätöksenteon kiirehtiminen syyskuulle on vaarallista ja perusteetonta.

Kilpailukyvyn ja yritysten roolia korostettiin, ennakoitavuus, pysyvyys ja investointivarmuus on tärkeitä ottaa huomioon (FI, BE, LV, SE, AT, PT, CY, RO, HR, NL, BG, EL). Kansallisten olosuhteiden ja oikeudenmukaisen siirtymän rooli nousi myös esille (MT, LV, HU, EE, SI, CY, IE, LT, RO, HR, BG, EL, ES). Kansalaisten tuki ja ymmärrys tarvitaan ilmastotavoitteiden hyväksyttävyyden vuoksi (EE, IE, RO, BG).

Esitettyihin joustoihin ja mahdollistaviin tekijöihin voitiin suhtautua avoimesti ja niitä voitiin tukea laajasti (FI, DE, MT, BE, EE, SI, AT, PT, CY, LT, BG, CZ). Mahdollistavien tekijöiden sekä kokonaisuuteen liittyvän vaikutusten arvioinnin kokonaisvaltaisuutta korostettiin (LU). Sektoreiden välisten

joustojen merkitystä korostettiin, erityisesti ETS ja ESR välillä (MT). NL on epäilyksiä kv-yksiköiden käyttöön, 3 % pidettiin melko korkeana, mutta sektoreiden välisiin joustoihin ja teknisten nielujen lisäämiseen ETS:n oli avoimuutta.

Jäsenvaltiot korostivat kustannustehokkuutta (FI, LU, MT, AT, IE), tekniikkaneutraaliutta (FI, FR, SE, SI, SK, BG, CZ), sekä rahoituksen saatavuutta ja tulevan MFF:n roolia (LU, MT, LV, EE, SI, SK, LT, RO, BG, ES). Myös ETS:ää EU:n ilmastosääntelyn kulmakivenä pidettiin erittäin tärkeänä (LU, SE). Uusiutuvan energian merkitys (LU, AT), biotalous (SE, AT) sekä biomassa kestävänä energianlähteenä Venäjän kaasun korvaajana (LV) nousivat esille. BE, SE korosti vahvoja eurooppalaisia sääntelyvälineitä sekä kunnianhimoista sektorisääntelyä mm. kiertotaloudessa. Uusien innovatiivisten tekniikoiden kehittämisen merkittävyys (SE, AT, LT, ES) ja niiden saatavuus kaikille (CY).

Maankäyttösektorin epävarmuudet ja LULUCF tulee ottaa huomioon neuvotteluissa (FI, DE, LV, EE, SI, PT). Myös kannustimet hiilen talteenotolle (FI, AT), erityisesti BioCCS:lle ovat tärkeitä (FI). FR toi esille brutto- ja nettotavoitteiden pitämisen erillään, mikä auttaisi hiilinielujen roolin huomioimisessa, luonnon nielujen rooli on vaikeampi kuin teknisten nielujen. AT näkee LULUCF koskien erityisesti luonnontuhoja koskevan jouston olevan merkittävin.

FR nosti esille ehdotuksensa koskien hiilijalanjälki-lähestymistapaa suhteessa vienteihin Euroopan ulkopuolelle.

Norja, Sveitsi ja Islanti toivat esille myös omia huomioitaan teemaan liittyen. Maat tukevat EU:n kunnianhimoista ilmastolainsäädäntöä, ja muun muassa ETS sekä hiilen poistot nähdään tärkeinä välineinä mm. yrityksille.

EEA viittasi kansainvälisen ilmastopaneelin neuvoon, jossa päästövähennys tulisi olla 90–95 %, huomioiden sosio-ekonomisen näkökulmat, uusien teknologioiden ja investointien edistäminen. Hiilestä irtautuminen ja ilmastotoimet edistävät kilpailukykyä.

EEB viittasi poliittiseen tahtoon ilmastotoimissa ja siihen, että eurobarometrin mukaan valtaosa kansalaisista toivoo ilmastotoimia. Tavoite tulisi olla 90–95 %, eikä joustoja tarvittaisi. Kilpailukykyä edistettäisiin parhaiten EU:n omilla toimilla ja omia päästöjä vähentämällä. Ilmastotoimissa tärkeää on myös tuki kolmansille maille sekä rahoituksen ja MFF:n rooli.

Komissaari Hoekstran mukaan aihe on herkkä, ja kiitti jäsenvaltioita keskustelusta, komissio on viimeiset 6 kk pyrkinyt edistämään keskustelua, joka jatkuu nopeasti kesän jälkeen. Komissio tukee puheenjohtajavaltion suunnitelmaa edetä, ja ottaa huomioon kaikki esitetyt huolet niin paljon kuin mahdollista. Yhteinen näkemys tulee saada valmiiksi mahdollisimman pian, yhdessä NDC kanssa kuten suurin osa jäsenvaltioista näkee. Ilmastolaissa kyse on myös EU:n juridisesta velvoitteesta asettaa 2040 tavoite. Tavoite, joustot ja mahdollistavat tekijät ovat keskiössä ja keskustelu jatkuu.

Puheenjohtajan mukaan aihe on vaikea. Luodaan edellytyksiä innovaatioille ja kilpailukyvylle, luodaan teollisuudelle toimintapohjaa Eurooppaan ja hyvät elinolosuhteet kansalaisille. Keskustelua jatketaan teknisellä ja poliittisella tasolla, ja 18.9. tavataan ehdotuksen hyväksymisen merkeissä.

5. Tie kohti juridisesti sitovaa muovisopimusta (EU27 ja komissio ainoastaan)

Tanska toivoi ministereiltä konkreettisia näkemyksiä kompromisseista liittyen erityisesti muovin elinkaaren alkupään toimiin, jotta näiden avulla olisi mahdollista saavuttaa hyväksyttävä lopputulos hallitustenvälisen neuvottelukomitean (INC) Geneven neuvotteluissa elokuussa. Ministereiden näkemyksiä haluttiin erityisesti muovituotteita koskevan artikla 3:n ja muovin tuotantoa koskevan artikla 6:n osalta. Lisäksi pyydettiin näkemyksiä siitä, miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat maksimoida vaikutusvaltansa ja vaikuttavuutensa neuvotteluissa huolimatta EU:n suhteellisen pienestä osuudesta muovin tuotannossa.

KOM taustoitti neuvottelutilannetta ja vuosi sitten EU-delegaatiota vetänyt HU kertoi Busanin kariutuneiden neuvottelujen haasteista (mm. heikko INC Pj ja Saudi Arabian mellastamisen salliminen). Neuvottelutilanne on hyvin haastava. INC-5.2-kokouksen odotetaan olevan poliittisesti arkaluonteisin ja monimutkaisin neuvottelukierros. Keskeisten neuvottelublokkien välillä on edelleen merkittäviä eroja – ja nämä erot lähinnä vain kasvoivat kesäkuussa Nairobissa pidetyssä HoD-kokouksessa. Erot liittyvät erityisesti siihen, tulisiko muovin tuotantoon suuntautuvat toimet sisällyttää sopimukseen (artikla 6). Näkemyseroja on myös muovituotteiden sisältämien huolta aiheuttavia kemikaalien ja muovituotteita koskevien velvoitteiden osalta (art 3).

Jos EU ja sen jäsenvaltiot haluavat säilyttää johtajuutensa ja toimia rakentavassa roolissa globaalin sopimuksen aikaansaattamisessa, tämä edellyttää vaikeita kompromisseja. EU:n on valmistauduttava löytämään tasapaino kunnianhimoisten tavoitteiden ja käytännönläheisten kompromissien välillä. Samalla tulisi säilyttää keskeiset kumppanuudet ja välttää vesittämästä sopimuksen vaikuttavuutta liikaa. Poliittinen viestintä on ratkaisevan tärkeää, ja tulee räätälöidä eri tavoin eri toimijoille (liittolaiset, skeptikot ja suuri yleisö).

Keskeiset nostot keskustelusta:

- Yhteisymmärryksen saavuttamista kansainvälisestä muovisopimuksesta Geneven neuvotteluissa pidettiin tärkeänä. Geopoliittinen tilanne ei tule ainakaan helpottumaan.
- Sopimuksessa tärkeintä olisi kattaa kaikki muovin elinkaarivaiheet (tuotanto, käyttö, kierrätys, päästöt, jätehuolto)
- Joustoa sen suhteen, että sopimuksen osa-puolikokous (Conference of the Parties, COP) voisi päättää tarkemmista määräyksistä, kuten tarkastella muovin tuotannon tasoa sekä laatia kriteerit ongelmallisiksi katsottujen muovituotteiden (ml. haitalliset kemikaalit) rajoittamiseksi. Nämä joustot edellyttävät päätöksentekosääntöjä, jotka mahdollistavat sopimuksen kehittämisen tulevaisuudessa.

Suomen edustajat
valtiosihteeri Mika Nykänen
Outi Honkatukia, YM
Jaakko Kuisma, YM
Aino Pietarinen, EUE